

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.04.2017, sp. zn. 7 Td 17/2017, ECLI:CZ:NS:2017:7.TD.17.2017.1

Číslo: 20/2019

Právní věta: Za bydliště odsouzeného ve smyslu § 364 odst. 1 tr. ř., které zakládá místní příslušnost soudu k zahlazení odsouzení, je třeba považovat obec, resp. městský obvod, kde tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Nejde o pojem totožný s pojmem trvalého pobytu, jak jej užívají předpisy správního práva pro evidenční účely.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.04.2017

Spisová značka: 7 Td 17/2017

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Bydliště, Příslušnost soudu, Zahlazení odsouzení

Předpisy: § 364 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud rozhodl, že k projednání a rozhodnutí věci je příslušný Okresní soud v Hradci Králové.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Odsouzený J. H. podáním ze dne 10. 1. 2017, které bylo doručeno Okresnímu soudu v Bruntále dne 12. 1. 2017, požádal tento soud o zahlazení odsouzení zaznamenaného v evidenci Rejstříku trestů. Uvedl, že má sice trvalé bydliště na adrese v H., okres Bruntál, ale zatím využívá sociální službu pro osoby bez přístřeší a přiložil k tomu příslušné potvrzení. V něm je uvedeno, že J. H. od listopadu 2015 dosud (do 10. 1. 2017) využívá službu noclehárny a nízkoprahového denního centra v Domě M. T., U M., Hradec Králové.

2. Sdělením ze dne 6. 2. 2017, které bylo Okresnímu soudu v Bruntále doručeno dne 6. 2. 2017, odsouzený J. H. potvrdil, že se v Hradci Králové zdržuje od roku 2010 dosud, v současné době na adrese Dům M. T., U M., Hradec Králové.

3. Okresní soud v Bruntále postoupil přípisem ze dne 8. 2. 2017 spis se žádostí odsouzeného o zahlazení odsouzení Okresnímu soudu v Hradci Králové jako soudu příslušnému k projednání věci.

4. Okresní soud v Hradci Králové svým usnesením ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 2 Nt 3812/2017, předložil věc odsouzeného J. H. podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze k rozhodnutí o příslušnosti soudu k řízení o zahlazení odsouzení, neboť okresní soud má za to, že není příslušný k projednání věci. Odsouzený sice uvedl ve své žádosti o zahlazení odsouzení adresu pobytu Dům M. T., U M., Hradec Králové, avšak trvalý pobyt má hlášen v H., okres Bruntál. Okresní soud v Hradci Králové má tedy za to, že není příslušný k projednání žádosti odsouzeného o zahlazení odsouzení, neboť jeho trvalé bydliště spadá do obvodu Okresního soudu v Bruntále, a v této souvislosti poukázal na usnesení Vrchního soudu v Praze učiněná pod sp. zn. 8 Ntd 19/2012, sp. zn. 8 Ntd 8/2014 a sp. zn. 2 Ntd 1/2015. Podle těchto rozhodnutí se bydlištěm ve smyslu § 364 odst. 1 tr. ř., které stanoví příslušnost soudu k rozhodnutí o zahlazení odsouzení, rozumí místo trvalého pobytu obviněného.

5. Vrchní soud v Praze svým přípisem ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. 4 Ntd 3/2017, předložil Nejvyššímu soudu spis Okresního soudu v Hradci Králové vedený pod sp. zn. 2 Nt 3812/2017 k rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř., neboť Nejvyšší soud je soudem nejbližše společně nadřízeným Okresnímu soudu v Hradci Králové a Okresnímu soudu v Bruntále, a tedy soudem příslušným k rozhodnutí o místní příslušnosti v dané věci.

II.

Právní posouzení věci

6. Nejvyšší soud zhodnotil důkazy významné pro rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. a dospěl ke zjištění, že Okresní soud v Hradci Králové je místně příslušným k projednání této věci.

7. Podle § 364 odst. 1 tr. ř. rozhoduje o zahlazení odsouzení předseda senátu okresního soudu, v jehož obvodu odsouzený v době podání návrhu má nebo naposledy měl bydliště.

8. Pro určení místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o zahlazení odsouzení je tedy klíčovým výkladem pojmu „bydliště“ odsouzeného. K výkladu tohoto pojmu Nejvyšší soud uvedl již v usnesení ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. [11 Td 26/2011](#) (jehož závěry byly dále uplatněny v usneseních Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. [11 Td 42/2011](#), ze dne 13. 11. 2013, sp. zn. [7 Td 54/2013](#), a ze dne 11. 9. 2014, sp. zn. [7 Td 57/2014](#)), že za bydliště odsouzeného ve smyslu § 364 odst. 1 tr. ř. je třeba považovat obec, resp. městský obvod, kde tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Nejde o pojem totožný s pojmem trvalého pobytu, jak jej užívají předpisy správního práva pro evidenční účely, ale zpravidla bude místo trvalého pobytu totožné s místem skutečného bydliště určité osoby. Bydliště je zejména místo, kde má tato osoba svůj byt, rodinu, práci, pokud v místě práce také bydlí. Okolnosti dočasného charakteru, jako je pobyt v nemocnici, v lázních, studium nebo např. výkon trestu odnětí svobody, nic nemění na bydlišti dané osoby, pokud současně nejsou doprovázeny takovými okolnostmi, z nichž lze s jistotou usuzovat, že se tato osoba v tomto jiném místě zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet. Ve shora citovaném usnesení ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. [11 Td 26/2011](#), Nejvyšší soud k výkladu pojmu bydliště odsouzeného odkázal také na právní názor vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. [30 Cdo 444/2004](#), nebo v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2004, sp. zn. Nad 79/2004, publikovaném pod č. 371/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, s tím, že v těchto usneseních se sice pojem bydliště vykládá pro oblast práva civilního a práva správního, tento výklad je ovšem zcela použitelný i pro oblast práva trestního a není žádného důvodu se od něj v jakémkoliv směru odchýlovat.

9. Nově a podpůrně lze poukázat také na důvodovou zprávu a komentář k ustanovení § 80 o. z., který upravuje pojem „bydliště“ tak, že člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale; takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Český právní řád pojem „bydliště“ hojně užívá, ale jeho zákonnou definici přinesl až nový občanský zákoník. Do té doby byl tento pojem vymezován pouze v judikatuře, ale zákonná definice

bydliště nyní reflektuje tuto dřívější judikaturu. Podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku se při stanovení kritérií pro určení bydliště vychází z tradičního pojetí, že rozhodují aspekty faktické, nikoli administrativní, protože jde o soukromoprávní pojem pro účely občanskoprávních plnění, nikoliv pro evidenční účely podle veřejného práva. Podle komentáře k občanskému zákoníku je pro určení bydliště fyzické osoby stěžejní naplnění dvou složek: a) složka faktická a určující, tj. fakt, že se daná osoba v určitém místě zdržuje a že tam má své společenské a sociální vazby, a b) složka volní, tj. že daná osoba zároveň má úmysl se na tomto místě zdržovat trvale, chce v daném místě bydlet a svázat svůj život s tímto místem. Bydliště je tak místo, které fyzická osoba považuje za svůj skutečný, pevný a stálý domov, do kterého se hodlá vracet a kde se nachází i centrum jejích zájmů. Změna pobytu dočasného charakteru (např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, sezonní práce aj.) nemění nic na tom, kde má daná osoba své bydliště. To však neplatí, kdyby byla taková změna doprovázena okolnostmi, z nichž lze usuzovat, že se osoba již zdržuje na novém místě pobytu s úmyslem zde trvale bydlet. Přestože bydliště je mnohdy totožné s místem, kde má osoba trvalý pobyt, nelze pojem „bydliště“ ztotožňovat s pojmem „trvalý pobyt“, který je termínem správního práva, má ryze evidenční, a tudíž administrativní charakter. Při určení bydliště je tedy vždy třeba zabývat se všemi okolnostmi, které určují skutečné bydliště fyzické osoby.

10. Uplatní-li se tyto zásady na projednávaný případ, je zřejmé, že uvedeným požadavkům nevyhovuje adresa trvalého pobytu odsouzeného J. H. v obci H., okres Bruntál (jde o adresu sídla Obecního úřadu v H.). Je zřejmé, že tato adresa trvalého bydliště v H. je pouze formální adresou odsouzeného. Ustanovení § 364 odst. 1 tr. ř. se nezmiňuje o bydlišti trvalém, ale o bydlišti v době podání návrhu. V této souvislosti je třeba připomenout, že v rámci rozhodování o zahlazení odsouzení musí soud (předseda senátu) zejména posoudit, zda odsouzený v době po výkonu trestu, kterého se týká odsouzení, o jehož zahlazení jde, vedl po celou zákonem stanovenou dobu řádný život (§ 105 odst. 1 tr. zákoníku), popřípadě zda před uplynutím této doby prokázal svým velmi dobrým chováním, že se napravil (§ 105 odst. 3 tr. zákoníku). Nelze tedy zcela vyloučit, že za tímto účelem bude třeba objasnit některé okolnosti vztahující se k chování odsouzeného, a to nejlépe, nejehospodárněji a nejrychleji v součinnosti se samotným odsouzeným. Ze žádosti odsouzeného J. H. o zahlazení odsouzení vyplývá, že v době jejího podání bydlel (nikoli jen krátkou dobu) na adrese Dům M. T., U M., Hradec Králové, což je v obvodu Okresního soudu v Hradci Králové. Okresní soud v Bruntále mu na tuto adresu doručoval žádost o sdělení jeho současného pobytu, na kterou reagoval odsouzený sdělením ze dne 6. 2. 2017 s tím, že se zdržuje v Hradci Králové. Soudem příslušným k rozhodnutí o zahlazení odsouzení je tedy podle § 364 odst. 1 tr. ř. Okresní soud v Hradci Králové, resp. předseda senátu tohoto soudu. Proto Nejvyšší soud jako soud nejbližše společně nadřízený oběma dotčeným soudům rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.